

Bc. Jakub MAREČEK, *Osídlení v Telči v 18. století na základě pramenů městské a katastrální provenience* (Diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích). České Budějovice 2019, 166 s. včetně příloh.

Posudek vedoucí diplomové práce

Jedno ze zajímavých historických sídel na jihozápadní Moravě, které kvůli svým mnohdy pohnutým osudům vykazuje řadu shodných rysů jak s jihomoravskými, tak i s jihočeskými městy srovnatelné velikosti a významu, představuje vrchnostenské město Telč. Vzhledem k jeho zařazení mezi památky UNESCO sice existuje k jeho historii poměrně bohatá literatura, ale přesto se stále ještě najde řada bílých míst, která je vhodné zaplnit dalším výzkumem písemných i hmotných pramenů. Touto cestou se vydal ve své diplomové práci i Bc. Jakub Mareček, který tím navázal na svou úspěšně obhájenou bakalářskou práci z roku 2016 (*Telč v 17. století*). Svůj zájem však tentokrát soustředil na Telč v 18. století a na vývoj osídlení v této lokalitě, stejně jako na jeho struktury – majetkové i sociální, a to na základě méně tradičně pojatého výzkumu zaměřeného na informace (a jejich komparaci a kombinaci) obsažené v dochovaných dokumentech katastrálního obsahu a písemných pozůstatcích telčského městského archivu, případně pramenech dalších.

V úvodu autor charakterizuje svůj badatelský záměr, na což v následující kapitole navazuje podrobným rozбором a zhodnocením dosavadní literatury o historii Telče, a to nejen v 17. a 18. století, ale i v obdobích předchozích a následujících. To se pak stává východiskem pro následný rozbor edic a také originálních archivních pramenů, s nimiž v dalších kapitolách pracuje.

Stěžejní část práce začíná třetí kapitolou zaměřenou na telčskou městskou správu před a po regulaci magistrátu. Tato kapitola je z větší části kompilačního charakteru, ale již zde měl autor možnost využít i nové poznatky získané jeho pramenným výzkumem. Jde například o doplnění některých dosud neznámých informací pro 17. století o údaje pocházející z autorovy bakalářské práce. Navazuje čtvrtá kapitola pojednávající o městské síti na Moravě a o situaci, která zde panovala především po třicetileté válce a později. Zde bych vyzdvihla zejména kombinaci údajů demografického, sociologického a urbanistického charakteru. Díky tomuto postupu se autor mohl pokusit v následující části kapitoly zasadit Telč do tehdejší struktury velkých zeměpanských měst a menších měst vrchnostenských, rezidenčních (jako byla i Telč) i jiných, včetně malých městeček, a zhodnotit její postavení a tedy i význam pro tuto část Moravy, případně habsburské monarchie.

V páté kapitole autor již plně zúročil své archivní výzkumy. Kombinace informací získaných z katastrů a z městských knih i dalších pramenů mu umožnila načrtnout obraz města Telče do nečekaně ostrých kontur, které jsou doplněny o údaje o konkrétních osobách, čímž se tento obraz velmi sympaticky „zalidňuje“. Město z písemných pramenů je konfrontováno s městem zachyceným soudobými mapovými a obrazovými dokumenty, což dodává výsledku na plasticitě. Navazuje pak velmi zajímavá kapitola šestá, ve které autor rozebral právě majetkovou strukturu obyvatel města, jejich sociální status a na základě dochovaných seznamů telčských konšelů pak dochází k zajímavým poznatkům o tom, kdo v Telči představoval

skutečnou společenskou elitu a kdo měl v rukou správu a hospodaření města, a tedy i lokální moc. Získané poznatky, v řadě případů nové a někdy i překvapující, autor stručně shrnul v závěru.

Jen několik poznámek k využitým metodám. Základním metodickým postupem autora byla strukturální analýza pramenů hromadné povahy (katastry) doplněná diplomatickou analýzou pramenů lokální provenience (městské knihy a další prameny z městského archivu). Obě metody přinesly pro Telč ve zkoumané době nečekaně mnoho zcela nových poznatků. Deskriptivní metodou pak autor zkoumal také mapové a obrazové prameny (mapy, plány, veduty), díky čemuž mohl velice přesně lokalizovat informace získané z písemných pramenů. Se všemi popsanými postupy se vyrovnal se ctí a více než dobře. Zajímavý je diplomatický rozbor radního jednacího protokolu, doposud v literatuře nepopsaného, a seznamů konšelů, které se na první pohled mohou jevit jako zcela podružné dokumenty, ale v kombinaci s použitými prameny se ukazují jako mimořádně cenné. Autor také připojil i několik mikrohistorických sond, v nichž se věnoval podrobnému zkoumání a hloubkové analýze několika významných objektů, majetků a rodin, které je vlastnily, a to formou v podstatě samostatných exkurzů. Oceňuji, že se zde vyhnul umělecko-historickým popisům, které nejsou předmětem jeho odborného zaměření, a přinesl pro obecně pojaté městské dějiny mnohem cennější materií – příklady pro komparaci a zejména pro možné další zkoumání a prohloubení poznatků o Telči, jejích domech a rodinách, a jejich dějinách.

Nedílnou součástí práce jsou obrazové i jiné přílohy, které v tomto případě mají zcela jednoznačný účel – usnadňují čtenáři orientaci v autorem bohatě předkládaných údajích o objektech i osobách, které je vlastnily, a jejich přesnou lokalizaci v půdorysu města. Práce obsahuje i všechny ostatní náležitosti (poznámkový aparát, seznam zkratk, seznam použitých pramenů a literatury).

Pokud bych této práci měla něco vytknout, pak je to na některých místech zbytečná autorova strohost a opatrnost při formulaci závěrů, a případně i hypotéz, které by se na základě získaných dat samy nabízely, což však není myšleno jako nedostatek (s ohledem na autorovo mládí). Finální práce sice probíhaly v jistém časovém tlaku, ale naštěstí se tato skutečnost v práci projevuje spíš okrajově (překlepy, interpunkční nedostatky, drobná opomenutí), nikoli však na její celkové kvalitě nebo odborné úrovni.

Diplomovou práci Bc. Jakuba Marečka lze považovat za zdařilou a plně odpovídající zadání. Přináší řadu nových a cenných informací k dějinám Telče v 18. století, které vycházejí ze zkoumání primárních archivních zdrojů. Má logickou a promyšlenou strukturu a využívá několik akceptovatelných a navzájem kompatibilních metodických postupů. Velmi ráda proto předkládanou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm v ý b o r n ě.

Pelhřimov, 12. srpna 2019

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.